

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Булінг (цькування) — психологічне, фізичне, економічне, сексуальне насильство, зокрема й через електронну комунікацію, що вчиняється щодо малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою щодо інших учасників освітнього процесу.

Закон «Про освіту», наказ МОН від 28.12.2019 № 1646
«Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування)
та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»,
Кодекс України про адміністративні правопорушення

Типові ознаки булінгу:

- систематичність (повторюваність);
- наявність сторін: кривдник (булер), потерпілий (жертва), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, які / яка призвели/-ла до психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страху, тривоги, соціальної ізоляції, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника.

Булінг може відбуватися:

- у приміщенні закладу освіти (ЗО) й на прилеглих територіях;
- за межами ЗО під час заходів, передбачених освітньою програмою / планом роботи, та інших освітніх заходів, що організовано за згодою керівника;
- дорогою до (із) ЗО.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

1/2

Приклади булінгу:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними;
- перешкоджання в навчанні, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, приниження, переслідування, залякування, інші дії, спрямовані на обмеження волевиявлення;

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

2/2

Приклади булінгу:

- вербальна, невербальна чи фізична поведінка сексуального характеру: принизливі погляди, жести, рухи, прізвиська, обра́зи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;
- небажана фізична поведінка: ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання;
- інші насильницькі дії.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Кому і як повідомляти про булінг у закладі освіти:

- заяви або повідомлення про булінг у ЗО або підозру про це приймає його керівник;
- заява може бути усною або письмовою (електронною) в довільній формі. Радимо другий варіант, адже це буде доказом звернення.

Також щодо булінгу можна звертатися до:

- служби освітнього омбудсмена
- служби у справах дітей
- центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
- інших працівників закладів освіти
- Національної поліції
- засновника ЗО або уповноваженого ним органу
- органів місцевого самоврядування

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Хто може повідомити про булінг у закладі освіти

Усі учасники освітнього процесу можуть повідомити про булінг, стороною якого вони стали. Також можна повідомляти, якщо ви підозрюєте або знаєте про булінг.

Педагогічні й науково-педагогічні працівники зобов'язані повідомити про булінг керівнику ЗО і батькам дітей, які стали сторонами булінгу.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Дії керівника закладу освіти

- Невідкладно** ● У разі потреби викликати швидку медичну допомогу
- Упродовж доби** ● Повідомити територіальному органу (підрозділу) Нацполіції, принаймні одному з батьків або іншому законному представнику дитини, яка стала стороною булінгу
- Упродовж 3-х робочих днів** ● Скликати засідання комісії з розгляду випадку булінгу
- Упродовж 10-ти робочих днів** ● Комісія розглядає заяву або повідомлення про булінг і ухвалює рішення

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Строки нерегламентовані:

- повідомити службі у справах дітей про булінг задля соціального захисту дитини, що стала стороною булінгу, з'ясування причин, які призвели до булінгу та вжиття заходів для їхнього усунення;

повідомити центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді для оцінювання потреб сторін булінгу, визначення соціальних послуг і методів соціальної роботи, надання психологічної підтримки та соціальних послуг.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

До складу комісії з розгляду булінгу входять:

- педагогічні (науково-педагогічні) працівники, зокрема і практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) ЗО;
- представники служби у справах дітей і центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

За згодою:

- батьки / інші законні представники неповнолітніх;
- сторони булінгу;
- представники інших суб'єктів реагування на булінг у ЗО (освітнього омбудсмена, місцевого самоврядування тощо).

У разі підтвердження булінгу має відбутися:

- ★ оцінювання потреб сторін булінгу в соціальних і психолого-педагогічних послугах та їхнє забезпечення;
- ★ визначення причин булінгу й заходів для їхнього усунення;
- ★ визначення виховних заходів щодо сторін булінгу;
- ★ моніторинг ефективності соціальних і психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу, виховних заходів та їхнього корегування (у разі потреби);

У разі підтвердження булінгу має відбутися:

- ★ надання рекомендацій для педагогічних (науково-педагогічних) працівників ЗО щодо доцільних методів навчання та інших заходів із неповнолітніми сторонами булінгу, їхніми батьками / іншими законними представниками;
- ★ надання рекомендацій для батьків / інших законних представників неповнолітньої сторони булінгу.

Адміністративна відповідальність за булінг*

Дії, унаслідок яких могла бути чи заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого:

штраф 50–100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (850–1700 грн на 2024 рік)

АБО

громадські роботи 20–40 годин

Якщо булінг учинено групою осіб / повторно протягом року

штраф 100–200 НМД (1700–3400 грн)

АБО

громадські роботи 40–60 годин

*Якщо булінг учиняє неповнолітня (до 18 років) або малолітня (до 14 років) особа, то за неї платитимуть штраф і виконуватимуть громадські роботи батьки або особи, які їх замінюють.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

2/2

Адміністративна відповідальність за булінг

Керівник ЗО, який не повідомив поліції про булінг:

штраф 50–100 НМД (850–1700 грн)

АБО

виправні роботи до 1 місяця з відрахуванням до 20% заробітку

